

Tutkijan opas yhdyshenkilötoiminnan hyödyntämiseen

Poliisi (AMK) toiminnallinen opinnäytetyö

Ronja Maly

10/2021

Sisällys

YHDYSHENKILÖ	3
SUOMEN YHDYSHENKILÖIDEN SIJOTUSMAAT 2021	3
PERUSTUTKINTA JA YHDYSHENKILÖ	4
OIKEUSAPUPYYNNÖN JA EUROOPPALAISEN TUTKINTAMÄÄRÄYKSEN PROSESSI	5
1. TARVE PYYTÄÄ OIKEUSAPUA ULKOMAILTA.....	6
2. EIO PYYNTÖ.....	8
3. OAP PYYNTÖ	9
4. PYYNNÖN TOIMEENPANO.....	10
KUINKA OTTAA YHTEYTTÄ	11
YHTEYSTIEDOT.....	12
LÄHTEET & KUVAT.....	13

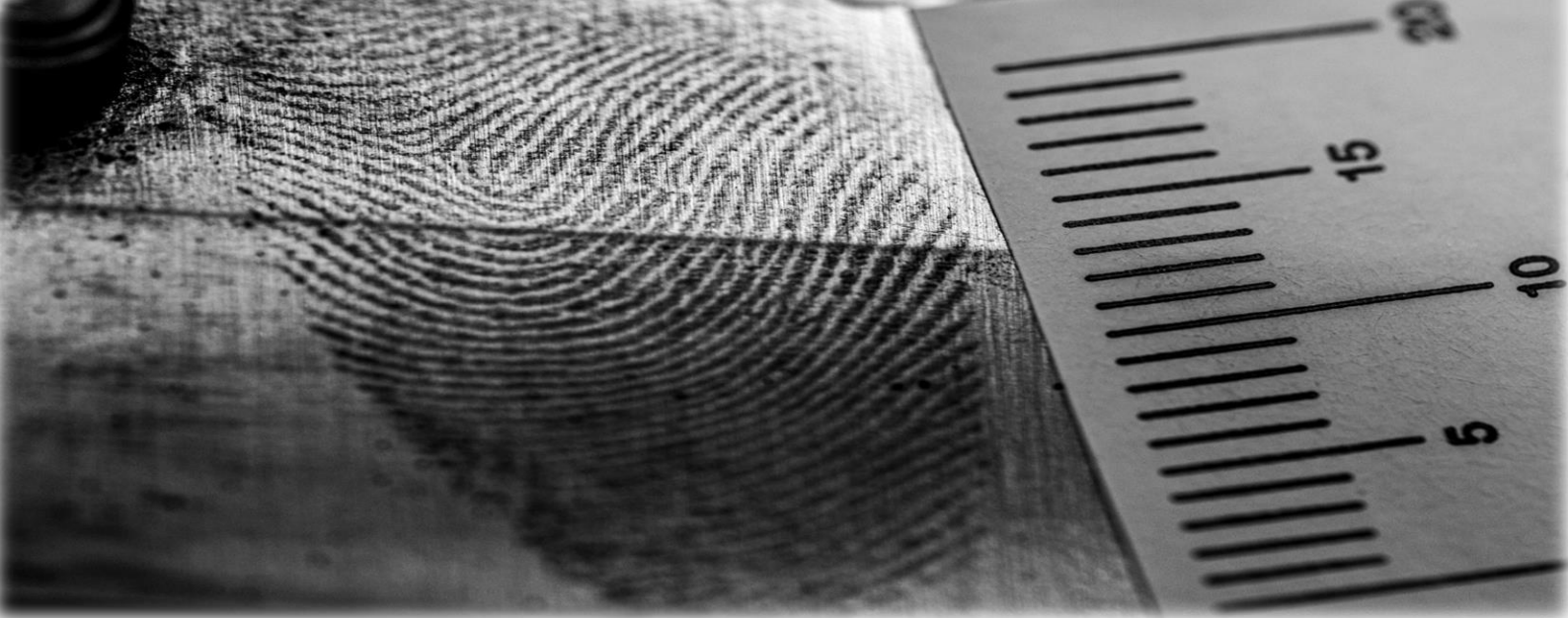

YHDYSHENKILÖ

Yhdyshenkilöt ovat ilman operatiivisia valtuuksia toimivia tiedon välittäjiä ja toimintojen mahdollistajia Suomen ja oman sijoitusmaansa välillä. Heidän päätehtävänä on välittää, koordinoida ja mahdollistaa asioita. He neuvottelevat asioista ja luovat yhteistyöverkosta. [1] [3]

SUOMEN YHDYSHENKILÖIDEN SIJOITUSMAAT 2021

- **Espanja**, Malaga (*PTN*)
  - **Venäjä**, Pietari, Suomenpääkonsulivirasto (*PTN*)
  - **Venäjä**, Moskova, Suomen suurlähetystö (*PTN*)
  - **Viro**, Tallinna, Suomen suurlähetystö (+ Latvia) (*PTN*)
  - **Liettua**, Vilna, Suomen suurlähetystö (+ Ukraina, Valko-Venäjä) (*PTN*)
  - **Kiina**, Peking, Suomen suurlähetystö (*PTN*)
  - **Belgia**, Haag (Euroopan poliisivirasto Europol)
  - **Nigeria**, Abuja (EURLO-yhdysmies)
  - **Ranska**, Lyon (rikospoliisiyhteistyöjärjestö Interpol)
- [4]

PERUSTUTKINTA JA YHDYSHENKILÖ

Yhdyshenkilöt saavat perustutkinnasta yhteydenottoja liittyen mm. rikosyödyn jäljittämiseen, henkilöiden tavoittamiseksi, tietopyyntöihin henkilön olinpaikkaan ja asumiseen, kadonneisiin henkilöihin, lastensuojelullisiin asioihin sekä vainajiin. Lisäksi yhdyshenkilöt voivat olla apuna oikeusapupyynnön tai eurooppalaisen tutkintamääräyksen laatimisen ja toimeenpanon eri vaiheissa. [3] Näistä vaiheista kerrotaan lisää seuraavilla sivuilla.

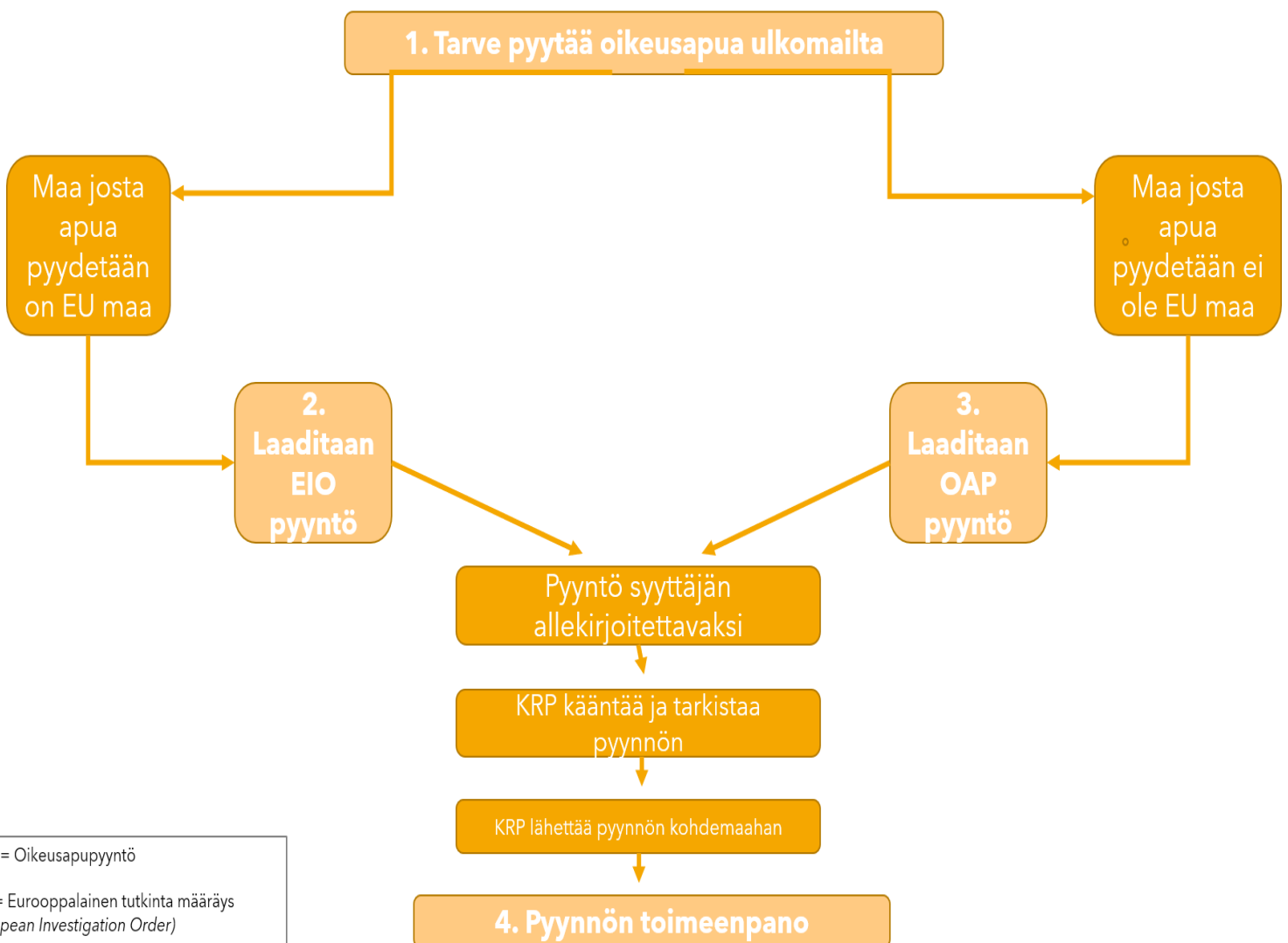
Esimerkiksi rutiiniluontoiset kyselyt (osoitteet, ajoneuvorekisterit, puhelinnumerot ja tuntomerkkitiedot) eivät lähtökohtaisesti kuulu yhdyshenkilöiden kautta selvitettäväksi, sillä ne ovat parhaiten ja joutuisimmin toteutettavissa poliisin kv-tiedonvaihtokanavia käyttäen ns. virka-apukyselyinä (Interpol- ja viestiliikennekanavat). Kiireellisissä asioissa apua toki voi kysyä, mutta koska yhdyshenkilö saattaa olla vuosilomalla, virkamatkalla tai viikonloppuvapaalla, soveltuu varmimmin eri perustiedusteluihin mainitut 24/7 toimivat Keskusrikospoliisin virka-apuviestinvaihtokanavat. [2]

OIKEUSAPUPYYNNÖN JA EUROOPPALAISEN TUTKINTAMÄÄRÄYKSEN PROSESSI

Pääsääntöisesti rikosprosessissa todisteina käytettävien tietojen ja toimenpiteiden suorittamiseksi tarvitaan joko eurooppalainen tutkintamääräys (EIO, European Investigation Order) tai oikeusapupyynnö (OAP). Toimenpiteen suorittamiseen ei ole toimivaltaa ilman EIO:ta tai OAP:tä.

Mikäli maa, josta oikeusapua pyydetään, kuuluu EU maihin, laaditaan omalla EIO lomakkeella pyyntö, jonka syyttäjä allekirjoittaa. Tämä lomake käännetään Keskusrikospoliisin kansainvälisten asioiden yksikössä joko kohdemaan kielelle tai englanniksi, josta se pannaan toimeenpantavaksi.

Mikäli maa, josta oikeusapua pyydetään ei ole EU maa, laaditaan oikeusapupyynnö. [2] Kappaleissa 1, 2, 3 ja 4 kerrotaan silloisen prosessin vaiheista tarkemmin.

1. TARVE PYYTÄÄ OIKEUSAPUA ULKOMAILTA

Kun mietit oikeusapupyynnön tarpeellisuutta tutkittavanasi olevan jutun kannalta, mieti ja ota huomioon seuraavat asiat:

- Onko pyyntö välttämätön tutkinnan kannalta?
- Onko näytön hankkiminen jutun selvittämiseksi tarpeen?
- Onko pyynnössä esitetyt toimenpiteet Suomen lain mukaisia?
- Onko pyynnön toteuttamiseksi tehtävä työmäärä suhteessa sillä saavutettavaan hyötyyn?

Esittele asiasi perusteluineen tutkinnanjohtajalle. TJ neuvottelee asiasta syyttäjän kanssa. [5]

Mieti myös:

- Onko odotettavissa oleva ankarin rangaistus sakko?

(Rikoksen vähäisyys ei ole aina este oikeusapupyynnölle!)

- Onko asianomistajalla korvausvaatimuksia?
- Voiko rikos olla yhteydessä isompaan kokonaisuuteen?
- Onko näyttöä saatavissa Suomesta? [5]

- Yhdyshenkilöt voivat olla avuksi esimerkiksi operatiivisen toimenpiteen suorittamisen osalta, kun mietitään esimerkiksi, miten, missä ja mikä olisi paras toimintamalli jonkin asian suorittamiseen. [2]
- Mikäli toimenpidepyyntöön liittyy muitakin kuin ns. tavanomaisia tiedusteluja tai kuulusteluja, olisi hyvä miettiä yhdyshenkilön välityksellä yhdessä kohdemaan toimeenpanijan, tutkinnanjohtajan sekä päätutkijan kesken, miten tarvittavat toimenpiteet toteutetaan ja mikä on niiden suorittamiseen paras poliisitaktiikka. [2]
- Tällaisia erikseen etukäteen suunniteltavia asioita ovat mm. erilaiset pyydyt pakkokeinot, kuten esimerkiksi kotietsinnät ja salaiset pakkokeinot. Tällä yhteistyöllä on usein varsin keskeinen merkitys pyynnön ja todisteiden hankinnan onnistumisen ja joutuisuuden kannalta. [2]
- Tärkeissä asioissa ja useampia EIO:ita/OAP:eitä vaativissa operaatioissa yhdyshenkilöön voi olla yhteydessä jo, kun mietitään oikeusavun pyytämistä ulkomailta. → Yhdyshenkilö tuo mukaan omaa paikallista näkemystä sijoitusmaansa kannalta sekä sijoitusmaansa yhteyksiä ajatellen ja että paikallisella poliisilla olisi jo tieto, että tällainen on tulossa ja sen toteuttamiseen pystytään valmistautumaan. [3]
- Yhdyshenkilö voi tarvittaessa olla apuna EIO:n/OAP:n laadinnassa, jotta se saadaan menemään kerralla läpi. [3]
- Joissain tapauksissa yhdyshenkilöllä voi olla myös tiedossa se, minne EIO/OAP kannattaa lähettää, etenkin jos asian tiimoilta on jo avattu jokin yhteistyökanava tietyn syyttäjän tai muun toimijan kanssa. [3]

2. EIO PYYNTÖ

Eurooppalaisen tutkintamääräyksen laatii tutkinnanjohtaja tai muu pidättämiseen oikeutettu virkamies, joka asiaa hoitaa. Hän myös vastaa pyynnön sisällöstä. Mikäli joku muu asian tutkintaan osallistuva virkamies laatii pyynnön, on tutkinnanjohtajan vastuulla varmistaa, että pyyntö täyttää asetetut vaatimukset. [5]

Mikäli syyttäjä lähettää EIO:n suoraan kohdemaahan, asiasta on hyvä ilmoittaa kohdemaan yhdyshenkilölle. [3]

Lähetä EIO KRP:n tiedusteluosaston kansainväliset asiat -linjalle, sähköposti:
POL_VP_KRP_KV_Oikeusapu

- Wordillä (kääntäjää varten) sekä pdf:nä syyttäjän vahvistama EIO.
- Merkitse ja numeroi liitteet EIO:hon mahdollisimman tarkkaan.
- Merkitse R-ilmoitusnumero EIO:n toiseksi viimeiselle sivulle.
- Kirjoita kaikki teksti EIO-lomakkeeseen paksummalla fontilla, että erottuu lomakkeen omasta tekstistä. [5]

Klikkaa löytääksesi lisäohjeita

- [Pikaopas EIO:n laadintaan \(vaatii TUVE selaimen\)](#)
- [EIO mallilomake \(vaatii TUVE selaimen\)](#)

3. OAP PYYNTÖ

Oikeusapupyynnön laatii tutkinnanjohtaja tai muu pidättämiseen oikeutettu virkamies, joka asiaa hoitaa. Hän myös vastaa pyynnön sisällöstä. Mikäli joku muu asian tutkintaan osallistuva virkamies laatii pyynnön, on tutkinnanjohtajan vastuulla varmistaa, että pyyntö täyttää asetetut vaatimukset.

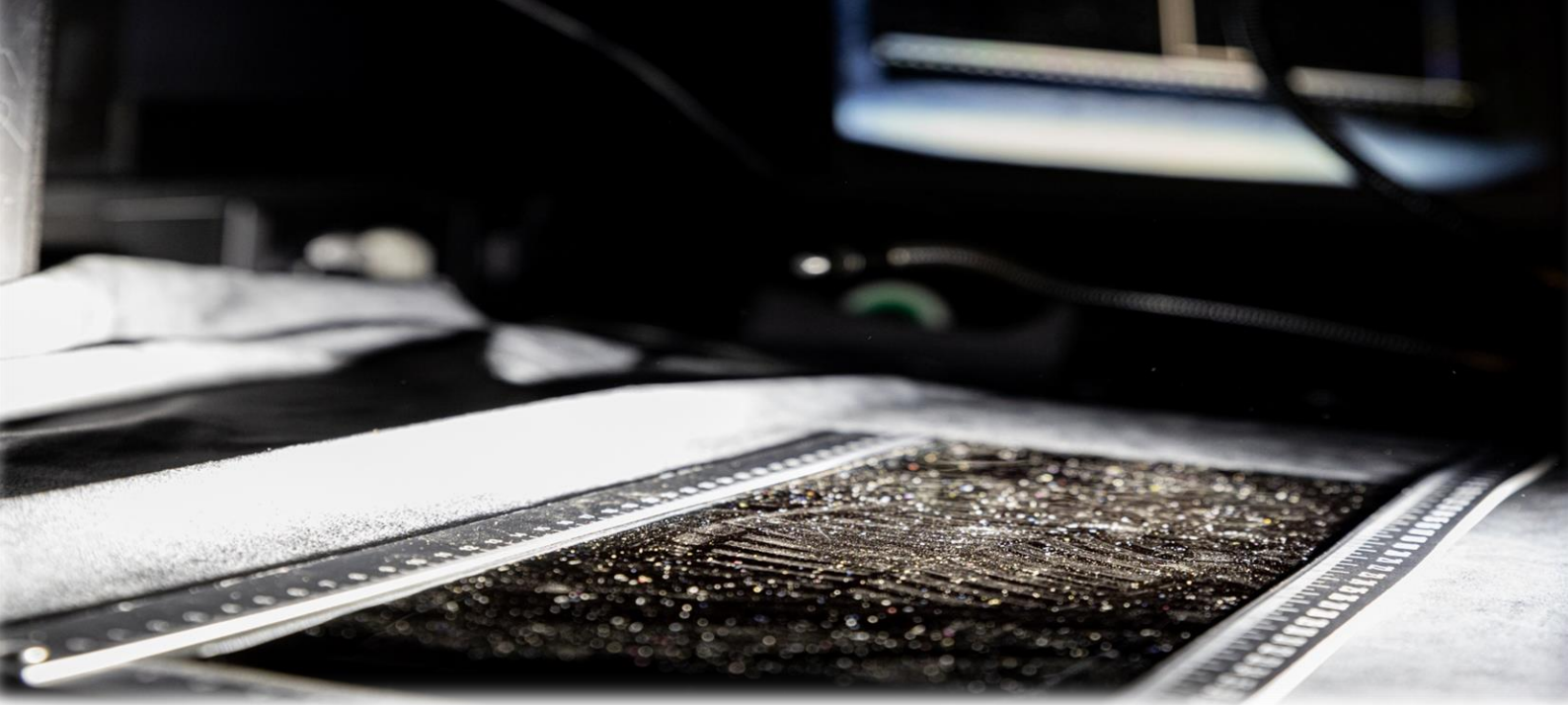
Lähetä pyynnön luonnos KRP:n tiedusteluosaston kansainväliset asiat -linjalle,

sähköposti: **POL_VP_KRP_KV_OIKEUSAPU**

Virka-ajan ulkopuolella kiireellisissä tapauksissa: **POL_VP_KRP_VLK** [5]

Klikkaa löytääksesi lisäohjeita

- [Lisätietoa OAP:stä KV-käsikirjasta \(vaatii TUVE selaimen\)](#)
- [OAP vaadittavat tiedot \(vaatii TUVE selaimen\)](#)

4. PYYNNÖN TOIMEENPANO

Suunnittele tarvittaessa yhdysenkilön kanssa mikä on poliisitaktisesti paras mahdollinen tapa suorittaa jokin operatiivinen toimenpide kohdemaassa. [2]

Yhdysenkilö ei suorita itse mitään toimenpiteitä, mutta hän voi kohdemaan pyytäessä olla mukana. [3]

Yhdysenkilö voi olla avuksi selvittämässä viipyilevän EIO:n tai OAP:n tilannetta. [3]

KUINKA OTTAA YHTEYTTÄ

- Voit ottaa yhteyttä yhdyshenkilöön kaikissa hänen sijoitusmaahansa liittyvissä asioissa
- Yhdyshenkilölle voi soittaa tai laittaa sähköpostia
- Vahvista puhelimitse tehty virallinen pyyntö sähköpostitse
- Suomalaiseen yhdyshenkilöön voit ottaa yhteyttä suoraan

Muiden maiden PTN-yhdyshenkilöihin yhteydenotto KRP:n tiedusteluosaston kansainvälisten toimintojen kautta

Yhteydenotossa on hyvä ilmetä:

- Jutun tila (rikostiedustelu, esiselvittely, esitutkinta)
- Mitkä ovat asian sidokset ko. maahan
- Mahdollisimman tarkka kuvaus mitä pyydetään ja miksi
  - Esimerkiksi tilitietojen selvittämistä pyytäessä on hyvä kertoa mistä rikoksesta henkilö epäillään (esim. henkilöä X epäillään törkeästä petoksesta) sen lisäksi on oleellista kertoa mitä tietoa tarvitaan (esim. tarvitaan tietää mitkä kaikki tilit henkilöllä X on sijoitusmaassa mahdollisesti olemassa) ja miksi (esim. tiedot tarvitaan, jotta osataan kohdistaa EIO mahdollisimman tarkasti).

[2] [3]

YHTEYSTIEDOT

- [PTR ja PTN-yhdyshenkilö listaus ja yhteystiedot \(vaatii TUVE selaimen\)](#)
- [Suomalaisten yhdyshenkilöiden sijoituspaikat \(vaatii TUVE selaimen\)](#)
- [Lisätietoa yhdyshenkilötoiminnasta \(vaatii TUVE selaimen\)](#)

LÄHTEET & KUVAT

[1] Den Boer, Monica & Block, Ludo (toim.) 2013: Liaison officers: Essential actors in transnational policing. Hague, Eleven International Publishing.

[2] Haastateltava 1, 2021. Haastattelu 30.8.2021.

[3] Haastateltava 2, 2021. Haastattelu 8.9.2021.

[4] Pentti, Janne 2021. Poliisitarkastaja. Henkilökohtainen tiedonanto 22.2.2021. Teoksessa: Pöyhönen, Tuomas 2021: POLIISIYHDYSHENKILÖN URAPOLKU: suunniteltua vai ajautumista. Tampereen yliopisto. Johtamisen ja talouden tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.

[5] Sinetti. Kansainvälisen oikeusavun käsikirja.

Kuvat: Juuso Jonninen (Hovikuvaaja JJ)